

Знаменитият Стефан Цонев - гражданинът на Света

Българинът Стефан Цонев, първородният син на предприемчивия русенски търговец Любен Цонев и Славка Любенова, се ражда в далечната 1922 година – „годината на чудеса, когато всичко беше бъдеще“, както по-сетне оригинално споменава в мемоарите си Марсело Коен. Действително, неговото раждане съвпада с разцвет на лъчезарното парижкото божество и неочаквано-връхлетялата германска хишелитяна; в същата година е открит инсулинът; на втора на знаменитата фраза "Бих искал да знам мислите на Бог, останалото са подробности" философа Алберт Айнщайн е присъдена престижната Нобелова награда за физика; 1922 година единствено се смята за рождена дата на модерната наука за Космоса; в току-що пръхналия се Съюз на съветските социалистически републики, в Москва, мустакатият грузинец Йосиф Висарионович Сталин се издига до „трона“ на Генерален секретар на Компартията; в „канцонетна“ Италия, фашисти маршируват в Рим, Венеция, Неапол, Палермо и Милано и възкачат Бенито Мусолини за министър-председател; в Луксор, Горен Египет, известният британски археолог-египтолог Хауърд Картер открива недокупиан гроб на юношата-фараон Тутанкамон в Долината на царете. Всичко това се случва само в една година, 1922-ра. И в същото време десетки хиляди хора, все още, години наред се скитат из многоликата следвоенна Европа, без да са се възстановили от емоционалния шок на изпепеляващата Първата световна война. Царство България не е страни от тези събития. Излязла победена от войната, изнемощялата балканска страна повече от десетилетие не може да

се изправи на крака от разрухата, страданията и нищетата. Вероятно именно това мотивира русенския търговец Любен Цонев да изпрати ненавършилият още пълнолетие младеж Стефан Цонев да учи в Мюнхен Гражданско инженерство. Годината е 1940-та; „пихомълком“ в Чехия вече е стартирала Втората световна война, а на младия любознателен български студент тепърва предстои да усети ужасите на войната, с всичките ѝ апокалиптични превратности – и то, „в око̀то“ на циклона! Потресните трагични военни събития формират младия българин като непоколебим радетел на мира - за цял живот. Годината е 1945. Стефан Цонев е „на косяк“ да се завърне в България. Нещо, обаче, го кара да не върва съвсем в „червените промени“, настъпващи в България и той остава на „неутрална територия“ в опустошената от войната Виена – до 1949 година там следва архитектура. „Желязата завеса“ вече се е спуснала окончателно; вестите, които идват от България са повече от обезкуражаващи, в частност, всички „лоизостанали“ да се завърнат навреме в Родната вече са чували, че на тях се гледа, меко казано, недоброжелателно, като ли пък, към онези, които идат от „Нацистка Германия“. И след недълго размисление младия инженер-архитект взема съдобноното решение – отправя се към „Новия свят“. Вероятно бракът му с изключително красива, млада испанска студентка и стипендиантка на фондация „Хумболт“ във Виена – Долорес Касканте Поу – го мотивира окончателно да избере за своя втора родина страна, в която

се говори испански. Младото семейство в началото на 50-те години акостира във Венецуела. Стефан Цонев „хвърля котва“ в шата Сулия, в Маракайбо и в продължение на пет десетилетия, бавно, премерено, упорито - "step by step" - извървява колосален житейски и творчески път в изграждането на шеметна професионална кариера – от никому неизвестния български емигрант, неговорещ и дума испански - до инженера, проектант-милионер, участвал успешно в гигантски петролни и строителни проекти в Латинска Америка. През целия си жизнен път, Стефан Цонев неизменно отстоява каузата за мир и всеобщо добруване. Някъде „по пътя“, натурализираният славянски венецуелец е осветен от пламъка на идеите на световното Ротарианство и 1984 година е своеобразен духовен венец в неговия шеметен живот – избран е за Президент на Ротари клуб!

В книгата си „В търсена на съдбата“, преведена и издадена неотдавна на български език, Стефан Цонев, освен, че интригуващо разказва за повратите в живота си, се докосва до необятни духовни пространства – от теорията за Живота и същността на Създателя, през религията, икономиката и образованието, до човека Творец и най-висшата потребност на човека; да служи на ближния! Взирането в миналото и в бъдещето, както и някои негови „Размисли и изводи“ са понякога дори изненадващо шокиращи и провокиращи, калта например: – „Адолф Хитлер: създател на Израел и Европейския съюз?“ ... В книгата откриваме великата, затрогваща идея за човешката вяра; тук са общо-

човешките, универсални идеи за противоборството между доброто и злото и подтикът за движение напред; тук е и идеята за вечното изкачване към върха, за радостта от живота, за динамичните обрати, за миговете, в които понякога се налага да спреш, да осмислиш, преди да продължиш напред! И може би, един от най-любопитни разкази в книгата, е историята около създаването на „Симфония за мира“ от Стефан Драгостинов.

През 1984 година, поемайки жезъла на Ротари-президент в Маракайбо, Стефан Цонев се възновява от идеята да бъде създадена крупна симфонична творба, която да бъде посветена на мира и с изпълнението ѝ да бъде отбелязана 80-годишнината от създаването на Ротари клуб. Машабната идея получава безрезервната подкрепа на Ротари Интернешънъл и правителството на Венецуела. На кого да бъде поверено създаването на творбата? Кой да бъде авторът?! – точно в това време, в столицата Каракас, с изпълнение на Националния симфоничен оркестър се състояла Световната премиера на „Sinfonya para Simon Bolivar“ от големия български композитор Стефан Драгостинов. Стефан Цонев научава в Маракайбо за предстоящото събитие в деня на премиерата, буквально няколко часа преди концертът; до този момент, никогато не е чувал нищо за своя съименник и съотечественик; поръчва частен полет до Каракас и минути преди концертът вече е в залата... Така съдбата среща Стефан Цонев със Стефан Драгостинов. Композиторият създава своя шедевър за четири месеца! По изричното настояване на Стефан

29.12.1990 г. в НДК, непосредствено преди изпълнението на Симфонията за мира в Зала 1, за което изпълнение Стефан Цонев долита от Венецуела и пристига в родната след 50-годишно отсъствие. На снимката - с композитора Стефан Драгостинов

Цонев, композиторият включва в кулминацията на творбата Весславянския химн „Многоя лета“. На 21 февруари 1985 година – рождения ден на Ротари Интернешънъл - в театъра „Белас Артес“ в Маракайбо, под диригентството на Маестро Едуардо Ран, прозвучава за първи път „Симфония за мира“! Концертът е повторен на следващия ден! – огромната зала е претъпкана с публика; успехът е грандиозен; всички големи американски радиостанции транслират Симфонията; получени са поздравления от 140 държавни глави от цял свят – сред тях, Рейгън и Черненко... Година по-късно, „Симфония за мира“ преживява и своята премиера в София, под диригентството на Маестро Иван Маринов. Зала „България“ е претъпкана като на рок-концерт! Стефан Цонев възкликва във в. „Култура“: „Драгостинов превърна „Многоя лета“ от песен, отправена към Бога, в песен, отправена към хората!“

След още 4 години, на 29 декември 1990 година, вече след Промението в България, Стефан Цонев пристига в София на изпълнението на „Симфония за мира“ в Националния дворец на културата! След полувековно отсъствие, големият българин стъпва на родна земя! Посрещнат е като национален герой! През двуседмичния си престой, Стефан Цонев всъщност подкрепя възкръсването на Ротарианската идея в България – както той сам съдейства – за да се обогатява Родината! – ескортиран от трима от своите внуци; момчета в безоблачната възраст около двайсетте. Тогава донася със себе си тази книга – „В търсене на съдбата“, току-що отпечатана на испански език. Книгата веднага е преведена на български език и отпечатана от ротарианска Наско Начев. А мироплеът на тази книга е много висок: - Светът е голям, а всеки чо-

овек сам по себе си е уникален и ценен със собствения си принос към общия мир и просперитет. - Щастие то не е абстракция, а има конкретни измерения за всеки човек поотделно. - Любовта е назив от конкретни дела и всекидневни доказателства. - Пътят на света към добро се слива с пътя, който всеки един от нас трябва да извърви! На 4 юли, в Маями, в Деня на Независимостта, на 92-годишна възраст си отиде от белия свят знаменития българин Стефан Цонев. За жалост, днес на машина в съвременна България са известни значимото дело, творчество и идеи на големия българин, свързани с изграждането на един универсален и справедлив съвременен свят, прекарал по-голямата си част от живота в Германия, Австрия, Венецуела и САЩ. Стефан Цонев е основен и прах "Вивонник" за възкръсването на Ротарианството в България. *Сп. "Ротари в България"*

ИНТЕРВЮ СЪС СТЕФАН ЦОНЕВ

“Тук времето като че е било спряло. Или по-скоро – часовникът понякога се е връщал и назад. Напуснах България преди 50 години, когато белостота се очертаваше все още в бъдещето. Завръщам се сега и виждам, че тя вече е дошла. По-злочеста, отколкото я предчувствах преди половин век. Има и следи от мимолетен разцвет, но равностоещата е: фалит. И то не само материален. Вратите, през които стотици хиляди българи излизат за чужбина, са „триумфално“ разтворени. Защото немотията е в настоящето, а не в бъдещето. Аналогите с много далечно минало не са успокоителни – дори в далечните години на робството сигурно върхосът за оцеляването не е бил така крещящ, а разрухата не е стигала дотам, че да се нуждая нацията ни от „хуманитарна помощ“ на преуспяващи благодетели.”

Така видя родината си през първата седмица на 1991 година един сполучил далеч от България българин. Стефан Цонев е строителен инженер и архитект, получил през 30-те и 40-те години образованието си в Мюнхен и Виена. Отдавна живее в Маракайбо –

венецуелския град, който не спи върху лаврите, е които са го украсили пиратските романи, а все по-амбициозно отстоява славата си на латиноамерикански петролен рай. Като във всеки цивилизован град и тук има ротариански клуб, който не само поддържа материално-благотолучие, но си позволява разкоша да се грижи и за извисяването на духа. Кolkото и да е преуспял, г-н Стефан Цонев не прекратя дните си у нас, раздавайки щедро коледни подаръци. Нито един от вагоните или камсионите с благотворителност, пред които трябва да пробваме силите на собствените си лакти, не бе негов. Преди да помогне, се опита да изясни причините за необходимостта от тази помощ: “Има ли извинение за нашия упадък през последните години? Жертва на междунационални интереси ли сме били или сме се превърнали в поробители на самите себе си? Пет века католическа Европа цъфтеше, защото православна България удържахте азиатската агресивност. Тази Европа, която все още не

е осъзнала какво дължи на една балканска страна. Но в последния половин век кому да хвърлим вината? На благородниците, които ни изпращат сега помощи ли? Очевидно трябва да я открием в самите себе си. През тази седмица видях България като една земя, която е поместена след безкръвна гражданска война. Това върде много напомня

за Византийската империя, ставала някога лесна плячка, благодарение на вътрешни взаимногрозителни схватки, които се оказаха безсмислени, защото надделяха над общата вяра за процъфтяване. Сега тук историята като че се повтаря, нещо повече – политическите страсти се оказват по-унищожителни, дори от етническите различия. Резултатите са съкрушителни и изглежда, че такава е по пра-

Страхотна снимка на Стефан Цонев /2005, Венецуела, Маракайбо/

сетили за такъв жест. А когато има желание за взаимопомощ, тогава и помощта отива не закъснява.”

Отново за милосърдие и благотворителност ли става дума?

“Във всеки случай не за унижавачи човешкото достойнство благодеяния, нито пък за зарабатващи една цяла нация икономически обвързаности. Икономически е като парашут, който ако не се отвори в движение, се стромоляса. С това му знаем какво се случва. Затова първо трябва да си помогнем сами и то така, че да видим по-скоро резултатите, а не да ги търсим в далечното бъдеще. Това обаче е нещо

много различно от мигновениата на шепрот Добре, бих подарил риба, да речем на гладувашия, за да преживее днес. Но не би ли било по-хуманно да го науча сам да я лови, за да бъде независим в съществуването си... Тъкмо заслугите собствени възможности трябва да активизираме. Иначе отново ще се окаже, че часовникът, колкото и да върти стрелките си, не отмерва времето напред.” Размислите на Стефан Цонев за неговия престой в България започна

Елена ДРАГОСТИНОВА
Вестник "Култура",
11 януари 1991 г.

Маестро Стефан Драгостинов, г-жа Норка Ваяларес, министър на културата на шата Сулия, Маестро Едуардо Ран, диригентът на творбата и Стефан Цонев, Президент на Ротари клуб 1984-1985, часове преди световната премиера на Симфонията за мира в Маракайбо, пред Националния театър "Белас Артес"